

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

І. А. Гуляс

ПСИХОЛОГІЯ МОТИВАЦІЇ ТА ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Навчальний посібник

Київ
Видавництво «Людмила»
2023

УДК 005.32:331.101.3](075.8)

Г 944

*Друкується за ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол № 6 від 29 червня 2023 року)*

Рецензенти:

Борисюк А.С., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та філософії Буковинського державного медичного університету;

Гірняк А.Н., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціальної роботи Західноукраїнського національного університету.

Гуляс І. А.

Г 944 Психологія мотивації та цілепокладання в організації: навчальний посібник. Київ: Людмила, 2023. 176 с.
ISBN 978-617-555-156-1

Пропонований посібник присвячено питанням психології мотивації і побудовано згідно з програмою курсу «Психологія мотивації та цілепокладання в організації» для студентів спеціальності «Психологія». За змістом теми навчального посібника логічно структуровано та надають чітке розуміння сутності мотивації як процесу, цілепокладання в організації, потреб працівників і персональних мотиваторів, особливостей індивідуальності працівників і мотивації, методів мотивації в управлінні, особливостей закордонного досвіду в мотивації персоналу тощо.

Посібник адресовано студентам – магістрам спеціальності «Психологія» ОПІ «Соціальна психологія управління», викладачам ЗВО, фахівцям у царині психології мотивації та цілепокладання, освітянам і тим, хто цікавиться окресленою проблемою.

ISBN 978-617-555-156-1

УДК 005.32:331.101.3](075.8)

© І. А. Гуляс, 2023
© Видавництво «Людмила», 2023

ЗМІСТ

Вступ	6
Тема 1 Мотивація як процес	8
1.1 Розуміння терміну «мотивація»	8
1.2 Екстринсивна й інтринсивна мотивація	10
1.3 Позитивна та негативна мотивація	12
1.4 Стадіальність мотиваційного процесу	14
<i>Запитання для самоперевірки</i>	18
<i>Тестові завдання</i>	18
Тема 2 Види мотиваційних утворень	20
2.1 Мотиваційні стани	20
2.2 Мотиваційна установка	23
2.3 Мрія як різновид мотиваційної установки	27
2.4 Потяг, бажання, хотіння	28
2.5 Схильність	36
2.6 Спрямованість особистості	38
2.7 Мотиваційні властивості особистості	40
2.8 Мотиваційна сфера особистості	49
<i>Запитання для самоперевірки</i>	50
<i>Тестові завдання</i>	51
Тема 3 Мотивація просоціальної поведінки	53
3.1 Мотивація нормативної поведінки	53
3.2 Мотивація допомоги й альтруїстичної поведінки	55
3.3 Допоміжні професії та надання допомоги	62
<i>Запитання для самоперевірки</i>	63
<i>Тестові завдання</i>	64
Тема 4 Цілепокладання в організації	66
4.1 Цілепокладання: поняття і функції	66
4.2 Цілепокладання і управлінська діяльність	66
4.3 Види та властивості цілей в організації	71
<i>Запитання для самоперевірки</i>	75
<i>Тестові завдання</i>	75
Тема 5 Потреби працівників і персональні мотиватори ...	77

5.1	Поняття потреби, мотиватора, мотиваційного потенціалу працівника	77
5.2	Види потреб працівників	78
	<i>Запитання для самоперевірки</i>	86
	<i>Тестові завдання</i>	87
Тема 6	Індивідуальність працівників і мотивація	89
6.1	Мотивування персоналу з урахуванням особливостей мотиваційних типів працівників	89
6.2	Гендерний аспект мотивації	93
6.3	Темперамент працівника та мотиватори	94
6.4	Інтелект працівника й мотиватори	96
	<i>Запитання для самоперевірки</i>	98
	<i>Тестові завдання</i>	99
Тема 7	Методи мотивації в управлінні	101
7.1	Поняття про методи мотивації	101
7.2	Види методів мотивації	101
7.3	Зміст роботи й мотивація	109
7.4	Мотивація новопризначених фахівців	111
7.5	Особливості мотивації організаційної поведінки жінок	114
7.6	Умови на робочому місці і мотивація персоналу	115
	<i>Запитання для самоперевірки</i>	117
	<i>Тестові завдання</i>	117
Тема 8	Закордонний досвід мотивації персоналу	120
8.1	Японська модель мотивації персоналу	120
8.2	Американська модель мотивації персоналу	124
8.3	Західноєвропейська модель мотивації персоналу	128
	<i>Запитання для самоперевірки</i>	131
	<i>Тестові завдання</i>	132
Тема 9	Методи дослідження мотивації і мотивів	134
9.1	Методи дослідження мотивування і мотиваторів	135
9.2	Спостереження і оцінка причин дій і вчинків людини	138
9.3	Експериментальні методи виявлення мотивів	148

<i>Запитання для самоперевірки</i>	152
<i>Тестові завдання</i>	153
Література	154
Іменний покажчик	156
Додаток А	157
Додаток Б	162

ВСТУП

Навчальну дисципліну «Психологія мотивації та цілепокладання в організації» рекомендовано вивчати студентам у зв'язку з сучасними євроінтеграційними та глобалізаційними процесами в суспільстві, модернізацією вищої освіти в Україні, спрямованої на формування конкурентоспроможної і компетентної особистості, здатної працювати в XXI столітті. У цьому контексті виняткової значущості набуває мотиваційна сфера особистості у статусі соціального регулятора та мотиватора її поведінки, інтегратора суспільного, культурного й особистісного аспектів.

Будь-який фахівець, який працює з людьми – психолог, менеджер, педагог, тренер тощо – і прагне на них впливати, має орієнтуватись у питаннях мотивації, вміти аналізувати й активізувати спонукальні фактори, здатні спрямувати поведінку людини в бажаному напрямі. Це стосується, передусім, психолога, адже він покликаний не лише сам впливати на людей, а й допомогти в цьому іншим фахівцям.

Проблема мотивації та цілепокладання поведінки і діяльності особистості є однією зі стрижневих у психології. У мотивах і цілях проявляється системний характер психічного, вони постають як інтегральні форми психічного відображення.

Доволі значущим у дослідженні мотивації та цілепокладання є пряма їх кореляція з особистісними рисами-якостями, які виконують посередницьку роль у формуванні домагань суб'єкта як конгруентної системи її діяльних векторів, суспільних форм і моделей активності. Втілення людиною мотиваційного складника передбачає всеохопне розуміння важливості, точності застосування і подальшої передбачуваності застосування окреслених свідомістю певних вартостей.

Тематика і структура навчального матеріалу, викладеного в посібнику, цілком відповідають робочій програмі курсу «Психологія мотивації та цілепокладання в організації», що, згідно з навчальним планом, викладається магістрам Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича спеціальності 053 «Психологія».

Посібник складається зі вступу, основного тексту, питань для самоконтролю, тестових завдань, переліку використаної літератури, іменного покажчика, додатків.

Зміст тем навчального посібника відображають чітко розуміння сутності мотивації як процесу, цілепокладання в організації, потреб працівників і персональних мотиваторів, особливостей індивідуальності працівників і мотивації, методів мотивації в управлінні, особливостей закордонного досвіду в мотивації персоналу тощо.

Матеріал посібника призначено для підготовки фахівців – здобувачів другого рівня вищої освіти – студентів-магістрів за спеціальністю «Психологія» ООП «Соціальна психологія управління», а також він є корисним для викладачів ЗВО, фахівців у царині психології мотивації та цілепокладання, освітян і тих, хто цікавиться проблемами окреслених питань.

Навчальне видання

Гуляс Інеса Антонівна

**ПСИХОЛОГІЯ МОТИВАЦІЇ ТА ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ В
ОРГАНІЗАЦІЇ**

Навчальний посібник

Літературний редактор *О.В. Лупул*
Художнє оформлення *В.І. Чалчинський*

Підписано до друку 05.09.2023. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 11. Наклад 300. Зам. 403.

Надруковано у видавництві «Людмила».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи серія ДК № 5303 від 02.03.2017.
«Видавництво Людмила»
03148, Київ, а/с 115.
Тел./факс: + 380504697485, 0683408332
E-mail: lesya3000@ukr.net